

Kísérletek - Experiences

Hegedűs Alexandra kiállítása

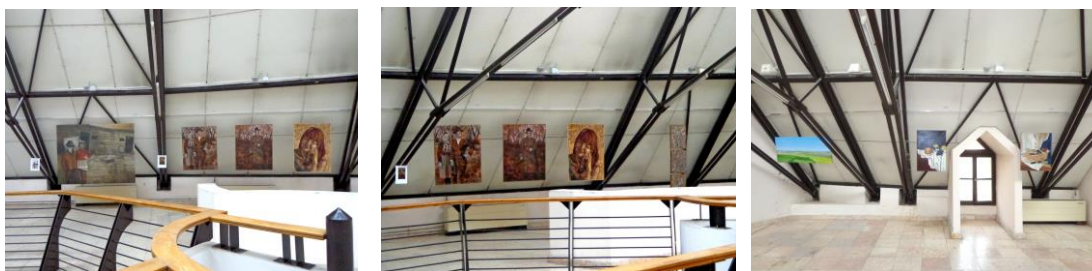
a V(izuális) N(evelésért) A(lapítvány) Galériájában (Pécs, Jókai tér 2.)

2014. december 11. - 2015. január 15..

The practices and the theory here, are attempts to shift the understandings of what is important and characteristic about the art process from its physical manifestations in the 'expressive object' to the process in its entirety, a process whose fundamental element is no longer the material 'work of art' but rather the development of an 'experience'. An experience is something that personally affects your life. That is why these theories are so important to our social and educational life. Such a change in emphasis does not imply, though, that the individual art object has lost significance; far from it, its primacy is clarified: the object is recognized as the primary site for the dialectical processes of experience, as the unifying occasion for these experiences. Through the expressive object, the artist and the active observer encounter each other, their material and mental environments, and their culture at large. Alexandra Hegedűs presents in her exhibited works the biological sensory exchange between man, 'the Live Creature', and the environment, on the basis of her materials, tools, and actual aesthetic theory.

Minap egy koncert végén, a közönség tapsa közben a karmester kétszer is, egy, aztán meg két kézzel mutogatott fel az égre. A zsinórpadlás felé. Láttam már ilyet máshol is, de egyetlen egyszer nem győzött meg a mozdulat arról, hogy az emberi közösség nyilvánosságával szemben egy művésznek illik áthárítani a dolgokért a felelősséget a Teremtőre, vagy az egyetemes egyben maradást másképpen szavatoló más, nem a mi szintünkön időző fedezetekre. Hegedűs Alexandra nem mutogat az égre, a lehető legtisztességesebb önismereti álláspont vitte közönsége elé. Nem titkolta: a maga korában, tapasztalatgyűjtő cirkálásainak, emésztődésének és alkotó ösztönzéseinek adott szakaszában a kísérletezés állandósult, értelemszerűen sokirányú és szertelen közegében él. Műhelyében az eszköz és anyaghasználat még nem képez állandósult elegyet ahhoz, hogy - mi, a nézők - művészeti ág, műfaj forgalomban lévő klasszikus hagyományaihoz igazítsuk őket. E helyt a művek bemutatható számossága még nem az önálló műhelymunka kizárólagos eredménye, hanem az egyetemi kutatások egyes érdemes töredékeiből válogatott gyűjtésé.

Régóta készült erre a bemutatkozásra. És ez a szándéka valamelyest egybevágott avval a kíváncsisággal, amit az Amadeus – Fundamenta pályázat egyik győzteseként óhatatlanul ébresztett a munkái iránt érdeklődőkben. A Hegedűs Alexandra kiállításával avatott új művészeti helyszín akár ígéretes is lehetne, de magam két évtizednyi múzeumi múlt után érzek némi nyugtalanságot, ha arra gondolok, hogy mi van, amikor az első emeleti fodrásznőnél éppen kuncaftok vannak, és nem tud figyelni a lépcsőfeljáróra, ami a kiállítási térbe vezet fel? Azt visznek el innen ugyanis, amit akarnak. Még szerencse, hogy Pécsen a műtárgyakkal kapcsolatos csereügyletek nem művészi színvonal, hanem divat és ár-érzékenyek, nincs tehát veszély, az érdekes és eredeti művészi munkát, a vállalkozás kockázatát és általában a jó műveket itt nem szokás észrevenni. Lopják a Balokány, a Sétatér-mauzóleum, a Mecsek turista-útjainak acél és bronzkorlátjait, a belvárosi mellékutcák vasrácsait, de itt képet akkor sem lopnának, ha kötelező lenne. A fodrásznő is biztos a dolgában, Hegedűs Alexandra is teljesen nyugodt lehet. Itt képet nem lopnak. Nem cserealapja az semminek, nemigen lehet kezdeni vele bármit is. A tűnődésnek érdekes irányt adna, ha most akkor a műalkotással közvetített érdek állapotát kezdenénk nyomozni. Vagy érdekmentességét. Ne tegyünk ilyet, adózzunk figyelmünkkel a Hegedűs Alexandra kínálta látványoknak.

Nyitva a tágas tetőtér, természetes a felülvilágítás, jellemzően erős az indulásállapot, festményre még rá se néztünk, de már érezzük, az itt megjelenő műalkotásoknak evvel a környezetével nem lesz egészen nemes a verseny. Óriások ezek, barátom! – mondta az effélére a Búsképű Lovag. Akkor, ott, hozzátette még Sanchónak:... de ha félsz, akkor menj az utamból, és imádkozz, míg én, a vakmerő, egyenlőtlen viadalba bocsátkozom velük. Ő óriások karjainak látta a malomlapátokat. És akkor elkezdjük mi is a szemünkkel kaszabolni a nyers, acél tartószerkezet pókháló traverzeit, a csuklópántokkal megkötött feszes acélrudakat és szögvasakat, a felülvilágítás sokszögű fehér foltját, amelynek előterében minden megfakul, ellenfényes rohama derítésért kiált. Az meg nyilvánvalóan nincsen. Nem nappal kell kiállításra menni, hékás, sugározza közvetett fölénnyel a tér és az időpont. Merthogy nem a nylonfényű megnyitóra mentem el, hanem a verőfényes december 15.-ét, a 11 óra körüli időpontot választottam. Amikor napfényben fürdött a pécsi belváros. Don Quijote verve van, a szélmalom óriások kereplő szárnyai szétkapkodták az ízületeit. Hunyorogva nézünk a felülről zuhogó fényből a fal mellé behúzódó festményekre, szokja a szem a szélsőséges színhőmérséklet – frekvenciákat.

A kiállítás címe magyaráz és ment is mindent. A „kísérlet” megfogalmazás tökéletes tartalmát képezi a képválogatás. A közvetlenül fotó kiindulású, a fénykép-valóság festői visszafordításából, vagy ennek a festészet felé irányításnak fokozataiból adódó látványteremtés feladata éppúgy ott van, mint a megfestett faforgács darabokból, esetleg közepesen bonyolult geometriájú famozaikokból konstruált csendélet, klasszikus olajkép előállításáé. A válogatás tematikai sokszínűsége is arra utal, hogy alkotója nem kíván döntenie az emlékezés alapon stilizált valóságábrázolás és a praktikus, analóg élményen alapuló valóságközvetítés között. Dokumentáció formájában feltűnik a szentjánoskenyérfa (*Cerantonia siliqua*) termésével, vagyis nyers növényi formákkal végzett plasztikai alakítás, ami a tavalyi villányi művésztelep inspiráló légkörét idézi. Hegedűs Alexandra aktuális szellemi és művészi ”állapotának” minden bizonnyal őszinte és alkalmas tükrét teremtette meg a kiállítás, amikor

a többféle megközelítés más esetben talán zavarba ejtő egymás mellettségét vállalva mondja ki, hogy bizony nem rendkívüli esettel állunk szemben.

Az élmények, időszerű érzelmek, tematikai és kolorit-vonzalmak valamiféle rendje találkozik a „céh” szabályainak, szokásainak, divatjainak és tanulható módszereinek sokaságával, és mindegyik kombinációban felsejlik valami biztató, gyümölcsözőnek tetsző esély. Az ellenállókészséget az élményszerzésnek ebben a szakaszában még nem bújta fel semmiféle előítélet, vagy mindenen eluralkodó szemléleti bizonyosság. Nem példa nélkül való azonban az sem, ha mondjuk a sokirányú érdeklődés és a kreatív adottságok nem az egységesüléstömörödés, hanem a kiáradó sokféleség, színesség irányában szerveződnek. Igen jelentős életművek vannak előttünk, amelyekben az emberi és művészi kérdések a legkülönbözőbb stílárís-technikai formában nyilvánulnak meg. Nem tanúskodnak az állítás ellen egyes alkotói életművek sem, amelyekben egymást átmenetek nélkül követve szinte, de alig illeszkedő kifejezési formák, atmoszférák, tematikák kerülnek elő.

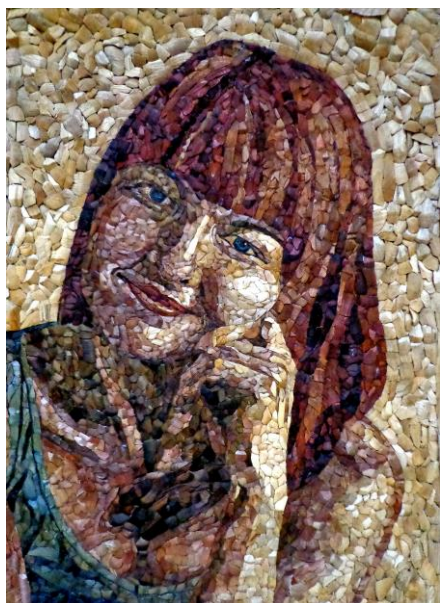
Ha egy régisége és avittas környezete, viseltes ruházata és divatjamúlt gyermeki arckifejezései miatt érdekes fotó kerül a kézbe, akkor a szürke helyzet felszíneződése, a fénykép pigmentjeinek festői anyag és eszközkezeléssel közvetített átalakulási folyamata éppúgy érdekes lehet, mint a felületbe elrejtett, elsősorban festőileg előadott titokzatos jel, vagy a fotó alapkarakterével semmiképpen sem egyező laza festék és oldószer lefolyások, amik már az anyag és a gravitáció kapcsolatáról szólnak. Mindemellett ott vannak a fotó ürügyén szerkesztettebben, de az analitikus kubizmus formaszigorával megengedően kacérkodó képek, mint az *Egy házaspár emlékére* és a *Munkakabát* (2014).

És ha az analitika sejtelve előkerül, akkor milyen és mennyire elfogadható szerves következménynek (előzménynek?) látszanak a munkák, amelyek erős tárgyformáló indulattal, a faforgács mozaikkal megvalósított burkolatépítés monoton ornamentális, ugyanakkor naivan mechanika - ellenes módszerével állítanak elő felületeket. (*Abszintbogár, Kávészsésze*, 2013)

Kézimunka, türelemjáték, vásári giccs lép frigyre aztán a keresetten pedáns és egyáltalán nem sebes lebonyolítású festői gesztusokkal, amelyek vállalt ügyetlenségükkel ugyancsak arra a gondolati körre, fogantatásának eredeti közegére utal vissza, amelyben a talált, a közönséges, használatban elhasználódó dolog relatív furcsasága lesz az esztétikai értelmű örömforrás. Mint az *Önarckép* (2014) esetében.

Kéreg renovációs kísérlet, (2014) viszont az *Önarckép* mellett már kizárólag az anyagi és optikai érték festői beavatkozások nélkül idézhető erejéről szól. Ráadásul érzékeltet valamiféle derűs iróniát is, amennyiben a kéreg matéria „viselkedésében” a műalkotás adott kereteinek bekebelezésére irányuló manővert is megsejtjük. Nem nagy mozdulatokkal, de a bámulatosan természetes és intenzív vizuális-biológiai összenövéseket teszi láthatóvá az egymás alá tett három kép sorozata. De csak addig időzünk e helyt, amíg a természetes dolgokkal való manipulációnak olyan darabjaiba nem ütközünk, mint aminek az elkészítésére a villányi művésztelepen volt alkalma 2013-ban.

Hogy innen ellépve aztán azonnal a vérbő szabadban festés élményével, némely természetes érzékiségnek adózó dokumentummal találkozunk. Még mindig a Szársomlyó közelében. A *Csendélet körtével, szőlővel és almával* (2013) megbízható arány és formaérzékről tanúskodó, az atmoszféra megteremtésének készségét bizonyító munka. Egy makulát sem érez a néző itt abból a problémamegoldó és számos nyers elemet tartalmazó, egyszerre ironikus és egyszerre melankolikus frazeológiából, ami a fénykép átiratok közelében tapasztalható. A természetes megvilágítás, az anyagok fényreflexeinek gondos számbavétele, az anyagkarakterek közvetítésére irányuló gondosság jellemzik a munkát, amely így kísérteties, teljes illúziót keltő közelségébe kerül számos jelentős, nagynevű festő által létrehozott elődjének. Ez itt kísérlet. Az, ami. Az „én is meg tudom-e csinálni?” - megkerülhetetlen kérdésére adott alkalmi válasz. De garancia arra is, hogy ha majd maga kényszerül önmagának feltenni hasonló kérdéseket, akkor is képes legyen a megfelelő válasz előtalálására, megalkotására.

A *Teázás Villányban* (2013), a hegy alatti *Villányi síkvidék* (2013) a fény-árnyék, síkfestés és derűs dekorativitás teljes élvezeti érzékkel rendelkező 1920-as vizuális normáinak mintái. Átélési és megértési gyakorlatok, amelyeken Hegedűs Alexandra álláspontja szerint túl kell jutni, és ennek megvalósításához mindenekelőtt az aktív elsajátítás, a tanulás szükséges. És itt vannak a jól megoldott feladatok, a kiválóan elsajátított lecke levezetései. A bizonyítékok.

Aknai Tamás

